

til. Dette forekommer mig uværdigt for Staten, thi den Gave, Holberg skænkede den, var ikke Smaating. Muligt at der er dem, der ville paastaa, at Holberg skænkede denne Gave, fordi han blev ophøjet i Friherrestanden, og maaske har man Ret, derom kan jeg ikke have nogen begrundet Mening. Men naar man læser Erektionspatentet, der tillige indeholder Holbergs sidste Villie, hans Testamente, faar man et Indtryk af, at det særlig efter Datidens Forhold var en overordentlig stor og værdifuld Gave, han skænkede Samfundet. Det fremgaar deraf, at det drejede sig om 1006 Tdr. 4 Skpr. og 2 Album Hartkorn, som blev ophøjet til Friherreskabet Holberg. Det bestod af de to Hovedgaarde Tersløse ved Sorø og Brorup ved Slagelse med alt Tilhørende og alt Tilbehør, og det gode ved denne Gave var, at naar Holberg var død, og det tilfaldt Staten, skulde det være og var det ogsaa fuldstændig frit for Prioriteter. Der var en anden Godsejer, der omtrent samtidig forærede sine Godser til Sorø Akademi, men der var den Hage ved dem, at de vare i allerhøjeste Grad forgældede, saa at man den Gang sagde, at det var i høj Grad tvivlsomt, om det overhovedet var en Gave. Saaledes var det ikke med Holbergs Gave. Disse 1006 Tdr. Hartkorn med Hovedgaarde og Bøndergods og Kirker og Tjender og Rettigheder og alt muligt vare fuldstændig fri for Prioriteter, saa man faar det Indtryk, at det var en meget stor Gave. Alt dette skulde være Sorø Akademi til evindelig Ejendom og til alle Tider have og beholde Navn af Friherreskabet Holberg. Der var ogsaa andre Betingelser, idet der paa Tersløsegaard skulde være en Fribolig, hvortil Holberg ved et andet Testamente havde knyttet et Legat.

Desuden oprettede han andre Legater til Fordel for Stat eller Samfund, der drejede sig om ret betydelige Pengemidler, ja endog om flere Bøndergodser. Naar andre Adelsmænd bleve adlede, var vel Forholdet i Almindelighed — saaledes har jeg forstaaet det — at det var Staten, der samtidig med at ophøje vedkommende i Adelsstanden forlønede ham med Herregods og Bøndergods. Anderledes var det med Holberg. Han blev ophøjet i Friherrestanden, men Betingelsen var, saa vidt jeg efter Erektionspatentet kan skønne, at efter hans Død skulde alle hans Godser tilfalde Sorø Akademi. Som man vil se, er det den omvendte Verden. Jeg ved ikke, om der er mange Godsejere, der

have fulgt Holbergs Eksempel. Jeg kender i alt Fald ingen. Sædvanlig er man gaaet den modsatte Vej, nemlig samtidig med at en Mand er bleven ophøjet i Adelsstanden af Enevoldskongen, er han bleven forlenet med Bøndergods.

Tersløsegaard var Hovedsædet for Holbergs Besiddelser, men næsten hele Tiden er man planmæssigt gaaet ud paa — saaledes ser det i alt Fald ud — at ødelægge disse Besiddelser. Bøndergodset er selvfølgelig forlængst bortsolgt. Til Tersløsegaard hører i Øjeblikket saadan noget som $1\frac{1}{2}$ Td. Land. Det er ikke noget stort Areal, der er tilbage. I Tidens Løb er det meste solgt til en Gaard, der ligger i Nabosognet og hedder Kammergave. Der er i alt Fald solgt noget over 30 Tdr. Hartkorn hertil, ligesom alle Ladebygningerne ere bortførte til Kammergave, saa at kun de tre Fløje, som tidligere vare Beboelse, nu staa tilbage. Og saa de have været i høj Grad udsatte for at blive gnavede af Tidens Tand, og navnlig har man aldrig fra Statens Side gjort noget som helst Forsøg paa at vedligeholde dem saaledes, at denne Holbergs gamle Bolig kunde staa som et levende Mindesmærke om ham. En Tid blev Gaarden lejet ud, skriver man, til saadanne Folk, der vare lige paa Grænsen af Fattigvæsenet, og man kan forstaa, at naar det var saadanne Folk, der boede i Holbergs gamle Stuer, maatte disse i høj Grad forfalde. Det eneste, der maaske har bidraget en Del til at holde Gaarden oppe, har været denne Bestemmelse om Enkesædet, der knyttede sig til Bygningerne. Ellers var den sikkert forfalden helt.

Man kan ikke udelukkende tillægge Sorø Akademis Styrelse Skylden for, at man saaledes har vanrøgtet denne Gaard. Det maa erindres, at Sorø Akademi styrer ikke sine egne Sager. Styrelsen ligger andetsteds, navnlig ogsaa her inde i København. Men da man nu var naaet isaa vidt, at saa godt som al Jorden var solgt, og Bøndergodset var solgt, stod man tilbage med denne gamle Hovedgaard. Man havde faaet en Masse Penge ind ved Salget af Bøndergodset, men de 5—6,000 Rigsdaler, som Reparationen af Gaarden vilde koste, var der ikke Tale om, at man vilde ofre for at bevare Gaarden som det Mindesmærke, den var. Derimod udkom der under 19. Februar 1861 en Lov, hvis første Paragraf begynder saadan: „Det i Henhold til afgangne Baron Ludvig Holbergs under 20. Januar 1748 oprettede og